

Škola a kurikulum

HH

Sem_2

Cíle výuky

19. 9.2022

1

Student/ka vysvětlí funkce školy.

2

Student/ka charakterizuje význam a obsah kurikulárních dokumentů (RVP, ŠVP).

- <https://www.youtube.com/watch?v=cqMmZm9Jddw>
- <https://www.itgymnazium.cz/aboutus/>
- **Tandemová výuka M ve 3. ročníku**
- **. pomoc interaktivní - 1.Alt**
- **ak učíme - Ghes Birkenberger**
- <https://www.itgymnazium.cz/>

Proč **škola existuje** ve společnosti, jaký má **smysl a vztah** k potřebám společnosti, jaké má **postavení** mezi ostatními institucemi?

- Vychovává, vzdělává,
- zařazuje do společenství,
- předává **kulturní** obsahy, dovednosti, symboly k existenci v určité kultuře,
- je „**správou**“ **kulturního dědictví** (vědění) a
- zprostředkovává je **v systematizované podobě** (ve vědních, uměleckých a jiných oborech),
- vede ke zvládnutí vzdělávacích požadavků,
- **aktualizuje potenciality rozvoje žáků** v projevech kognitivních, emocionálně prožitkových, morálně postojových.

Škola

- v řeckém výrazu *scholé* znamená *prázdeň*, tj. *volnost, příležitost* či *možnost* věnovat se vlastnímu vzdělávání.
- „V intervalu 'nedělním' se setkávají svobodní příslušníci obce se skutečným poznáváním sebe, světa, s příležitostmi věnovat se záležitostem vyššího řádu, které jsou cestou k emancipaci z 'aischolia', povrchního zaujetí a zaneprázdněnosti všednostmi a denním shonem“ (Walterová 2004, s. 18-22).

- **Vznik školy**, resp. výuky organizované ve školních třídách - přibližně před **5 tisíci lety**, na území Mezopotámie a Egypta (Tremel 2000, s. 111).
- Klíčový - **objev písma** (psaní poměrně komplikovanou dovedností a nebylo snadné se ji běžně naučit, začalo se jí **cíleně** vyučovat).
- **Organizovaná výuka psaní** - ve škole byla účinná, učitelé začali ve školách postupně žákům **zprostředkovávat i další dovednosti a vědomosti**.
- Škola jako jedna z **nejúspěšnějších institucí kulturních dějin** (rozšiřování **lidského vědění** a jeho zprostředkování budoucím generacím).

- Působení **společenských sil a instancí** na školu – původně **filozofie** (resp. věda), pak do područí **církve**, později **státu** a dnes **hospodářství** .
- Školy do **vzdělávacího systému** – souboru všech škol, školských zařízení a jiných vzdělávacích institucí.
- Má ustálenou strukturu, regulované fungování a vztah s jinými systémy společnosti:

→ *školská soustava,*

→ *mimoškolní vzdělávací instituce (kurzy, školení),*

→ *kulturní a osvětové instituce (knihovny, muzea),*

→ *někdy i působení masových médií.*

Mezinárodní standardní klasifikaci vzdělávání ISCED

Ke zlepšení srovnatelnosti údajů v oblasti vzdělávání (1997):

0 – preprimární vzdělávání

1 – primární vzdělávání

2 – nižší sekundární vzdělávání

3 – vyšší sekundární vzdělávání

4 – postsekundární (neterciární) vzdělávání

5 – první stupeň terciárního vzdělávání

6 – druhý stupeň terciárního vzdělávání

- **Škola** je politikum (císařovna Marie Terezie) - stát si vyhrazuje právo vymezovat cíle školního vzdělávání na úrovni zákona.
- Ve Školském zákonu (č. 561/2004 Sb.) - obecné cíle vzdělávání a cíle vzdělávání v jednotlivých stupních a druzích škol (předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání).
- **Kurikulární dokumenty** v podobě **rámcových a školních vzdělávacích programů**.
- [file:///D:/ŠP_PS21/RVP%20ZV%202021%20\(1\)%20čistopis%20\(1\).pdf](file:///D:/ŠP_PS21/RVP%20ZV%202021%20(1)%20čistopis%20(1).pdf)
f

Funkce školy

- „...zdůvodňují její existenci ve společnosti, vyjadřují smysl činnosti školy a její vztah k potřebám společnosti, určují její postavení mezi ostatními institucemi“ (Walterová 2009, s. 1 rkp.).

Funkce: etická, ochranná, metodologicko-koordinační, socializační a personalizační, kvalifikační, integrační, selektivní (třídící), diagnostická, kulturační, ekologická, ekonomická a politická (Havlík, Koťa 2001, s. 97-103).

- **Personalizační, socializační a enkulturační funkce = klíčové.**

Personalizační
úloha školy
v rozvoji
osobnosti žáka
(Helus 2007):

Aktualizace potenciality rozvoje žáků, resp. potencialit učit se, tzn. *zvládat vzdělávací požadavky, realizovat svou osobnost v projevech – kognitivních, emocionálně prožitkových, morálně postojových;*

autoregulace vlastního učení, svěřit žákovi zodpovědnost za vzdělávací úspěch do jeho vlastních rukou.

projektování osobních vzdělávacích **trajektorií.**

Škola jako socializační instituce

(Prokop 2005, s.
13)

- Primární socializace dítěte - v rodině.
- Ve škole - tzv. sekundární socializace žáka - „zajištění přenosu kultury, ve stabilizaci kmenového a společenského řádu a ve vyznačení prahu, přes nějž dorůstající vstupují do společnosti jako její plnohodnotní členové“ (Fend 1974, s. 59).

Enkulturační funkce školy

Enkulturatione - učení se kultuře, získávání kulturních obsahů, dovedností, symbolů a výrazových forem k existenci v určité kultuře (Fend 2006, s. 179):

Součást kultury - **vědní, umělecké a jiné obory.**

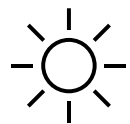
Škola jako unikátní instituce prezentuje obory v systematizované podobě.

1. Proces vrůstání člověka do kultury.
2. Člověk kulturu ovlivňuje či utváří.

Jak škola ovlivnila Váš
rozvoj a v kterých
oblastech?

Práce ve skupině:
Konkrétní příklady a situace:
Přínos a rezervy:
Posouzení v tabulce.

Škola VAŠICH SNŮ

Cíle vzdělávání v kurikulárním dokumentu základního vzdělávání (RVP ZV)

...aby si žáci:

- ✓ osvojili potřebné **strategie učení** a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení,
- ✓ se učili **tvořivě myslet** a **řešit** přiměřené **problémy**,
- ✓ účinně **komunikovat** a **spolupracovat**,
- ✓ chránit své fyzické i duševní **zdraví**, vytvořené **hodnoty** a **životní prostředí**,

- ✓ být **ohleduplní a tolerantní** k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám,
- ✓ poznávat **své schopnosti a reálné možnosti** a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb., s. 26).
- ✓ pomáhat žákům **orientovat se v digitálním prostředí** a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému **využívání** digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života

Unikátní průzkum: platformy Výzkumník Seznam.

- Základní škola je důležitá pro získání **znalostí nutných pro život** i pro navázání **přátelství**.
- **PODLE KRITIKŮ - neučí potřebné dovednosti** pro současný život ani nedává žákům dostatečný **rozhled v komplikované době**.
- Zúčastnilo přes **1500 respondentů**. Téměř 66 procent z nich uvedlo, že má děti, které jsou v předškolním věku, školou povinné či odrostlé ze školního systému.
- Podle většiny respondentů se **úroveň výuky se za posledních dvacet let** zhoršila.
- Téměř **čtvrtina** všech dotázaných si dokonce myslí, že se žákům dostává **mnohem horšího vzdělání než na začátku století**.
- <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-unikatni-pruzkum-skoly-v-cesku-dostaly-za-tri-a-v-devet-zacinat-nemaji-213025>

1. ČÁST PORTFOLIOVÉHO ÚKOLU

ŠVP z hlediska školy, vyučovacího předmětu a filozofií vzdělávání.

Do výuky v 5. semináři – 16.10.2023

- Jak je deklarovaná charakteristika školy?
- Na jakých deklarovaných principech/strategiích daný ŠVP staví?
- Prezentace svého aprobačního předmětu v ŠVP (učivo a výstupy).
- Srovnání s filozofiemi vzdělávání u Pasche et al. (1998).

Děkuji
za pozornost

Základní pojmy, koncepty

- **Vzdělávací kurikulum (kurikulum)** = obsah vzdělání; to, co si má žák osvojit v rámci školního vzdělávání (ZV, SV,...).
- Je odpovědí na otázku: **CO – JAK – PROČ – S JAKÝM CÍLEM – ZA JAKÝCH PODMÍNEK A S JAKÝMI OČEKÁVANÝMI EFEKTY** si má žák ve škole osvojit, v čem se má rozvinout (Průcha, J. a kol., 2003).
- **Kurikulární činnosti učitele** = profesionální aktivity a s nimi spojené dovednosti, které učitel využívá při projektování výuky (příprava na vyučování, tvorba vzdělávacího programu...)

Zdroj: Průcha, J. a kol. (2003). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.

Práce s kurikulárními dokumenty ve skupinách

- Orientace v RVP /ŠVP – cíle, klíčové kompetence, vzdělávací oblasti, očekávané výstupy, průřezová témata. Sledujte návaznosti a pokuste se uvést příklady možností rozvoje žáka podle vymezených cílů a klíčových kompetencí.
- Obsah učiva studovaných předmětů.
- Zkušenosti z praxe. Práce se Standardem.

RVP

- cíle vzdělávání
- klíčové kompetence z RVP (najít přirozené a logické možnosti)

Kompetence k řešení problémů

Kompetence komunikativní

Kompetence k učení

Kompetence sociální a personální

Kompetence občanské

Kompetence pracovní

Kompetence digitální

- očekávané výstupy (v předmětech a vzdělávacích oblastech).

78 – 42 – M/04 Zdravotnické lyceum

1 **Charakteristika** rámcových vzdělávacích programů středního odborného vzdělávání

1.1 Funkce rámcových vzdělávacích programů

1.2 Pojetí rámcových vzdělávacích programů

1.3 Vymezení pojmů

2 **Cíle** středního odborného vzdělávání

3 **Kompetence** absolventa

3.1 Klíčové kompetence

3.2 Odborné kompetence

Kurikulární rámce

4 Uplatnění absolventa

5 Organizace vzdělávání

6 Kurikulární rámce pro jednotlivé oblasti vzdělávání

7 Rámcové rozvržení obsahu vzdělávání

8 **Průřezová témata**

8.1 Občan v demokratické společnosti

8.2 Člověk a životní prostředí

8.3 Člověk a svět práce

8.4 Informační a komunikační technologie

Literatura

Janík, T. (2021). *Vše pro výchovu. Lekce z pedagogiky*. Brno: MU.

Pasch, M. et al. (2005). *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál. (kapitola 3, s. 34-51).

Walterová, E. (2009). Funkce školy a školního vzdělávání v soudobé společnosti. In PRŮCHA, J. (ed.) *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál.

Interaktivní osnova – uvedení
[Interaktivní osnova \(muni.cz\)](https://www.muni.cz)